

לימוד היומי דקהילתנו

שולחן ערוך	עלים לתרופה	משנה ברורה	ליקוטי הלכות	ליקוטי מוה"ר	יום להודיש	יום
ה, ו	תכח-תכח	חזרה	ה	טז	י"ח	שבת
ז, ח	תכח-תל	נז	ו	טז	י"ט	א
ט, א	תלא-תלב	נז	ז	יז	כ'	ב
ב, ג	תלג-תלד	נח	ח	יז	כ"א	ג
ד, ה	תלה-תלו	נח	ט	יח	כ"ב	ד
ו, ז	תלה-תלה	נט	י	יח	כ"ג	ה
ח, ט	תלש-תמ	חזרה	יא	יט	כ"ד	ו

בקרני אורה

יו"ל ע"י קהילת חסידי ברסלב
בנשיאות הגה"צ רבי יעקב מאיר שכטער שליט"א

329 | פרשת עקב | י"ח אב תשפ"ג

דבר המערכת

"כמו שהאדם צריך להכין את עצמו כל ימי חייו ליום הדין הגדול והנורא של לעתיד, כמו כן בפרטיות צריך להכין את עצמו כל ימות השנה על ראש השנה שהוא יום הדין, כי הוא נורא ואיום. וביותר צריכים להתחיל להכין את עצמו כשרואין הימים ממשמשים ובאין, שהם מ'חמשה עשר באב ואילך" (ליקוטי הלכות, ברכות הראיה ה, ז).

לפנינו עוד כארבעים יום קודם ראש השנה הבעל"ט, ועלינו להתחיל לתת את הדעת על משמעות יום גדול ונורא זה בכלל, ועל הראש השנה של רבינו הקדוש בפרט.

אחד מיסודי היסודות של קדושת ראש השנה, שורש התשובה, הוא: ההתחברות והזכרון בתכליתנו האמיתי לעולם הבא. וכדברי רבי נתן: "ועל כן נקרא ראש השנה יום הזכרון, כי זה עיקר ראש השנה - לחדש זכרון עולם הבא. כי ראש השנה הוא ראשון לעשרת ימי תשובה, וצריכים אז להמשיך עלינו התעוררות התשובה שהוא על ידי זכרון העולם הבא, כי על ידי שזוכרים בעולם הבא שאז יהיה יום הדין הגדול והנורא, על ידי זה חוזרים בתשובה. ועל כן בראש השנה יום הדין, שהוא כנגד יום הדין של עולם הבא כידוע, מזכירים אז זכרון העולם הבא שיצטרך כל אחד אז ליתן דין וחשבון, כמו שאומרים אתה זוכר מעשי עולם כי אין שכחה לפני כסא כבודך" (שם, י).

כמה סותרים דברים אלו את רוח ההפקרות שהרחוב מלא מהם, בפרט בימים אלו. "אדם דואג על איבוד דמיו ואינו דואג על איבוד ימיו" בעוד ש"עיקר כל האבדות הוא בחינת אבדות הזמן, כי אין אבדה כאבדות הזמן" (ליקוטי הלכות, ברכת הפירות ה). וכמה הפוכה מכך היא הרגשת הרצון לבלוי זמן ושחרור עול הזיכרון הנצחי, שהיצר מסמא את העיניים בהם בימים אלו.

לא מתפקדו לחנך את הדור, אך הבה ניקח חיזוק לעצמנו; זכתה קהילתנו הקדושה, ותודה לה' כוללי האברכים והישיבה הק' שוקדים בימים אלו בתוספת התחדשות, ספונים באוהלה של תורה ושומרים מכל פגעי הרחוב, ועלינו לייקר ולרומם בנפשנו מתנה זו של ימי הכנה מופלאים אלו היקרים מכל.

העורכים

פניני אור

אמרות מהורות מרביה"ק ותלמידיו

אמר ב'שבת א"ש' שמעיר טרְהוויץ, שֵׁשׁ לָהֶם לְבָב פְּתוּחַ בְּעִבּוּדֵת ה' יִתְבָּרַךְ, וְכֵן פְּתוּחַ לְצִדְקָה. כִּי גֹדֵל נִתְיַנֵּת הַצְּדָקָה שֶׁהִיא בְּחִבּוּרָתָם הִיא לְאִין שְׁעוֹר. וּלְדוּגְמָא: הִיא לָהֶם בְּשִׁתְפוּת אֲרוֹן מִיָּד עֵבֹר בְּגָדִים, וְכָל אֶחָד שֶׁהִיא חֶסֶר לוֹ אֵיזָה מִלְבוּשׁ, הֵלֵךְ וְנָגַשׁ לְאֲרוֹן הַמִּיָּתָד וְנָחַר לוֹ מֵהַ שֶׁהִיא צְרִיךְ לוֹ...

(שיח שרפי קודש)

בְּכָל צַדְרָתָם לֹא צָר

אין בכוחו להתפלל ולהשתוקק לחזור ולהתקרב, אחר שברבות ימי הצרה מתגנבת לה המחשבה הסוררת בלבו שבין כך אין שום סיבה שישמעו לקולו מאחר שהוא כל כך שנואי ומשוקץ לפני בוראו.

ואם בצרה גשמית כך, בצרה רוחנית על אחת כמה וכמה; שם בקל נוטים לחושב שמי שמצוי בשפל תהומות שכזה, הוא בזוי ומתועב ואין מי שרוצה בטובתו, והיא הסותמת והאוסמת את הלב מתפילה ותשובה.

חובתנו לקיים את מצות התורה האמורה בפרשתנו על עת צער ויסורים: "וידעת עם לבבך כי כאשר ייסר איש את בנו ה' אלקיך מייסרך". מהי ידיעה זו שאנו צריכים להשיב אל הלב?! קודם כל, שהצער והיסורים לא נשלחו כדי לנקום ולרחק. כל אבא אוהב, מכוון רק לטובה בעת שהוא מייסר ומחנך, וכמו שאמרו חז"ל (תנחומא, יתרו טז) על הפסוק 'מוסר ה' בני אל תמאס ואל תקוץ בתוכחתו, כי את אשר יאהב ה' יוכיח וכאב את בן ירצה' (משלי א): "מי גרם לבן זה לרצות את אביו, הוי אומר זה יסורים. חביבין היסורים שכשם שקרבנות מרצים כך היסורים מרצים, ולא עוד אלא שהיסורים מרצים יותר מן הקרבנות, שהקרבנות בממון ויסורים בגוף".

אבל בידיעה זאת מונח עומק נוסף: כאשר האבא מייסר את הבן, גם האבא עצמו סובל. לבו שותת דם מצער על שהוא מוכרח לייסר את בנו. קָאָב הבן הוא כאבו שלו. "כמו שמצינו אצל השם יתברך שבכל צרתם לו צר, כי הם חלק אלוך ממעל, ועל כן כשיש להם צרה ח"ו, לו צר כביכול" (ליקוטי מוה"ר ח"ב, סו). וכפי שמפרש רבינו את הפסוק "ראו כל אפסי ארץ את ישועת אלוקיננו" - מהי כביכול הישועה של ה' ובמה הוא יתברך צריך להיושע? שיוכל להשפיע על ישראל כל טוב. שכן, "כל העולמות לא נבראו אלא בשביל ישראל, כדי להשפיע להם רב טוב, וכשאינם יכולים לקבל מחמת עוונותיהם, יש לו צער, שנאמר בכל צרתם לו צר". וכאשר הוא יכול לתקן את בניו זהו 'ישועת אלקינו', כי זה תענוגו" (שם, ח"א פ"ד).

שרשם של דברים אלו, בדברי חז"ל (תנחומא, אחרי מות פי"ב): "כל ישועה שבאה לישראל היא של הקב"ה. אמרו ישראל: רבש"ע, הואיל ואמרת 'עמו אנכי בצרה', הושיעה ימינך וענני, שאם אתה עונה אותנו הישועה שלך היא, וכל זמן שישראל נגאלין כאלו הוא נגאל".

המשך בעמוד ד'

צרות ויסורים שכאלו, עניות ודחקות שכזו, כאב וצער איום שכזה. הם סותמים את לבבו, אין לו אפילו מח להתחיל להתפלל ולחשוב על חזרה בתשובה, הוא מתהלך בתמהון לבב וחושב מה מצפה לו בהמשך, נפשו מבוהלת ממידת הדין המתוחה כנגדו ועל הכעס הנורא שכועסים עליו מלמעלה...

אין לו כח להתבודד ולצעוק אל ה' על מצוקת נפשו הטובעת במעשיה הרעים, הוא חש כל כך רחוק ומנוכר לאביו שבשמים. בדמיונו עולה ש'בודאי למעלה נגעלים אפילו לשמוע את קולי המשוקץ', למי אכפת מ'שפל אנשים' שכזה שלא מחזיק מעמד בשום נסיון...

"כי בזה העולם - אומר רבי נתן - יש להאדם בחירה תמיד, וכל מה ששולח ה' יתברך, בין טוב ובין להיפך, הוא במשקל" (ליקוטי הלכות, כלאי בהמה ד, ו). כל מאורע וכל הנהגה שה' מתנהג עם האדם, יכולה להביא לקרבת אלוקים או להיפך. לאדם יש נסיון שקול, וביכולתו להטות זאת לאיזה צד שירצה. כאשר הוא מקבל שפע טובה, בנים עושר וכל טוב, ביכולתו להתבונן בחסדי ה' ולהכיר בטובתו של מקום ומכח זה להתקרב אליו ביתר שאת, והוא גם יכול לעשות את ההיפך. וכמו שאנו לומדים בפרשתנו: "פן תאכל ושבעת ובתים טובים תבנה וישבת, ובקרך וצאנך ירביין וכסף וזהב ירבה לך וכל אשר לך ירבה, ורם לבבך ושכחת את ה' אלקיך". וכך גם חלילה בעת צער, "כשה' יתברך מנסה ומייסר את האדם ביסורים וצרות ח"ו, בעניות ודחקות ורדיפות רחמנא לצלן, הוא גם כן בנסיון גדול. כי ה' יתברך שולח עליו הכל לטובה כדי שיזכור על ידי זה לשוב אליו, אבל מחמת גודל כח הבחירה יש לפעמים שאדרבא על ידי הצרות ח"ו נתעקם לבו ביותר מה' יתברך, כמו שאמרו חז"ל לענין העניות שמעביר על דעת קונו, כי הצרות רחמנא ליצלן יכולים ח"ו לעקם הלב מאד מה' יתברך, וכשאדם בצרה ח"ו הוא בסכנה גדולה גם בענין כשרותו ויהדותו" (שם).

אחד הגורמים העיקריים לעיקום הלב בעת צרה, הוא: הפירוש שהאדם נותן ליסורים אלו. כאשר הוא קובע שצרה וכאב פירושה שגאה ותיעוב שכביכול שונאים אותו, אזי הצרות רק מוסיפות להרחיק. לא פלא איפוא ששוב

לתגובות והערות 3323796@gmail.com ניתן לקבל את הגיליון באימייל מידי שבוע

הדל"ג 6:58 - ניץ ההמה 5:53 - סוּזְק"ש 8:30
צאת השבת 8:12 - צאה"ש לר"ת 8:50

רק תפילה!

ועתה ישראל מה ה' אלקיך שאל מעמך
כי אם ליראה את ה' אלקיך

ופירש רש"י: "ועתה ישראל - אף על פי שעשיתם כל זאת, עודנו רחמיו וחובתו עליכם, ומכל מה שחטאתם לפניו אינו שואל מכם כי אם ליראה וגו'".

הנה, "יראה" היא בחינת "תפילה", כמו שכתוב "יראת ה' היא תתהלל", כמובא בכמה מקומות בספרי רבינו. וזהו כוונת משה רבינו לחזקנו, שאחרי כל מה שעשינו, עדיין רחמיו וחובתו של השם יתברך עלינו, ואינו שואל מאתנו אלא יראה שהיא תפילה; שנתפלל ונצעק אליו!

וכלשונו של מוהרנ"ג:

"כל ספר משנה תורה הם דברי תוכחות שמוכיח משה את ישראל בתוכחה של חסד, להראות להם חסדי ה' וטובו וצדקתו לעולם, שכמה הכעיסו לפניו בכמה מקומות ואף על פי כן עדיין חובתו ורחמיו עליהם. כמו שכתוב: ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך וכו', ופירש רש"י: 'אף על פי שעשיתם כל זאת עודנו רחמיו וחובתו עליכם, מכל מה שחטאתם לפניו אינו שואל מכם כי אם ליראה', עיין שם. ואין יראה אלא תפילה, כמו שכתוב 'אשה יראת ה' היא תתהלל', כמו שמבאר אדוננו מורנו ורבנו ז"ל כמה פעמים. היינו שמוכה מוכיח ומזהיר את ישראל לדורות, שאחרי כל מה שחוטאת לפניו חס ושלום, אין הקדוש ברוך הוא שואל מהם 'כי אם ליראה' שהוא תפילה, דהיינו להתפלל ולצעוק אליו יתברך תמיד! וכמו שכתוב וקראני ביום צרה אחלצך ותכבדני" (ליקוטי הלכות, ערלה ד, טו).

הכל בידי שמים!

ועתה ישראל מה ה' אלקיך שאל מעמך
כי אם ליראה את ה' אלקיך

ופירש רש"י: "כי אם ליראה וגו' - רבותינו דרשו מכאן: הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים".

"לכאורה יש להקשות על ענין התבודדות ושיחה בינו לבין קונו: הלא אמרו רבותינו ז"ל 'הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים', ואם כן איך שייך על זה תפילה, מאחר שהשם יתברך מסר הבחירה רק לנו?

אך באמת, זה בעצמו עיקר הבחירה של האדם! כי אי אפשר לזכות בשלימות למאוס ברע ולבחור בטוב, ולבוא למה שצריך האדם לבוא בזה העולם על ידי בחירתו, כי אם על ידי שירבה בתפילות ותחנונים ושיחות בינו לבין קונו הרבה מאד מאד להשם יתברך, שיזכה לקרבו לעבודתו יתברך

כי אף על פי שהאדם הוא בעל בחירה, אף על פי כן העיקר הוא תפילה ותחנונים לשם יתברך על זה. כי הבחירה הוא בשלל, שיש לו כח לבחור בטוב ולמאוס ברע. אך שלל האדם אין לו כח כי אם להכניע ולבטל התאוות והקליפות שהם בחינת כפירות הבאים מבחינת 'שבירת כלים', ששם יש כמה וכמה ניצוצות הקדושים שהם ניצוצי השכל, כי כולם במחשבה אתברירו. אבל יש לבבולים וסטרין אחרנין ומניעות מהקדושה הבאים מבחינת 'חלל הפנוי', ששם אי אפשר למצוא אלקותו על ידי שום שכל וחכמה כי אם על ידי אמונה לבד (כמבואר בליקוטי מוהר"ן חלק א' סימן ס"ד), שהוא בחינת תפילה ותחנונים ועוקות לשם יתברך שיצילו מהקליפות והיצר הרע הנמשכן משם. (השתפכות הנפש, אות צג).

'מלמדים' כשרים ויראים!

וראוי לכל אחד - בפרט בימינו - להיות רגיל בתפילה זו, וכלשונו של מוהרנ"ג המובא לעיל שצריך "לבקש את השם יתברך מאד על זה". וגדול כוחה של תפילה לפעול עבורנו ועבור כל בית ישראל, שיזכו למלמדים הגונים וטובים.

[ואגב, מלבד תפילה, יש עוד סגולה שיזמין לנו השם יתברך מלמדים הגונים, והוא: להתוודות ויודי דברים לפני ה'. כמובא בספר המידות: "על ידי ויודי דברים גורמים שהקב"ה מזמין מלמדי תינוקות שלומדין באמונה" (ספר המידות, ויודי דברים ח"ב, א)].

שכן, ה'מלמד' משפיע מפנימיותו על התלמיד, ולכן חובה עלינו לדאוג שיהיה "כשר והגון וירא שמים". ועל אחת כמה וכמה שיש להיזהר שלא יהיה אחד שלמד חכמות חיצוניות רח"ל.

ולמען נבין עד היכן השפעת המלמד על הילד, מן הענין להביא את דבריו המבהילים של הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זיע"א שאמר: "צריך למלמד ללמוד זוהר, שהוא בחי' עץ החיים שיכול להמשיך נשמה לתלמידים, כי מה שהרב נותן שכל ישר להתינוק בזה מניח נשמה אמיתית" (אמרי פנחס, שער ה, אות נז).

ועד כמה חמורה ההשפעה של לימוד חכמות חיצוניות, ראה סיפור מבהיל בספר 'שומרי אמונים', על הרה"ק רבי אלימלך מליז'ענסק זיע"א, שלקח מלמד לבניו, ובסוף נודע שאותו מלמד - אף שהוא עצמו לא למד מעולם חכמות חיצוניות, אעפ"כ - למד בילדותו אצל מלמד שהיה לו ידיעה בספרי החכמות החיצוניות, ואמר לו הרה"ק רבי אלימלך: "תדע בני כי זה המלמד בידעו ספרי החיצונים ולמד עמו, השריש בך בקטנותך חלק הרשעות וטומאה, והגם כי כבר תיקנת מעשיו, אבל זה השורש הרע של זה המלמד בילדותך לא עקרת עוד" (שומר אמונים, מאמר האמונה, פרק ד).

ומסיים שם: "ולכן כל מי שקצת יראת ה' תקוע בלבו, צריך למסור ממש כל מה שבידו לילך ולחזור אפילו על פתחים ולעשות כל מיני מסירות נפש, ללמד את בניו אצל מלמדים יראי שמים מפורסמים מנועריהם, כי בזה נבנה שורש גדול בבנים" (שומר אמונים, מאמר האמונה, פרק ד).

ולסיום, כדאי להזכיר את דברי רבינו, שמהם אנו רואים ש'מלמדים' שאינם טובים, מזיקים לא רק לתלמידיהם, אלא גם לפרנסתם של כל ישראל, כמובא בספר המידות: "על ידי המלמדים שאינם טובים על ידי זה השונאים אוכלים פרנסתם של ישראל" (ספר המידות, גביה וגזילה, ט, בדילוג לשון, עיי"ש).

יהי רצון שיזכו כל בית ישראל ללמוד אצל מלמדים כשרים והגונים, יראים ושלמים, ויגדלו ויצמחו כראוי בכרם בית ה', לטוב להם כל הימים, אמן.

שאלה:

הנה ממשמש זמן הלימודים החדש, המתחיל בחודש אלול, ואני עומד להכניס את בני בס"ד לתלמוד תורה. ורציתי לדעת, מה כתב רבינו בענין ה'מלמדים', ועד כמה יש חשיבות שיהיו כשרים וצדיקים?

תשובה:

שאלה גדולה שאלת, ובפרט בימינו אנו - אשר ההתגברות על התשב"ר גדולה מאד, וכפי שכבר כתב מוהרנ"ג בליקוטי תפילות: "ריבוננו של עולם, אתה יודע את כל המעשה אשר נעשה עכשיו בעולם בדורות הללו בענין התינוקות של בית רבן, אשר כל העולם אינו מתקיים אלא על הבל פיהם הקדוש שאין בו חטא, ורבים קמים עליהם לבלבל ולקלקל חס ושלום הבל פיהם הקדוש מנועריהם, על ידי חכמתם הרעות. רחם עליהם ועלינו למענך, והגן בעדיהם ושמרם והצילם מכל מיני חינוכים הרעים של כל מיני דרכים שאינם ישרים וצדיקים. אתה ה' תשמרם וצדנו מן הדור זה לעולם. חמול על פליטת ילדי עמך בית ישראל, אשר אין לנו על מה להישען כי אם על זכות הבל פיהם הקדוש שאין בו חטא" (ליקוטי תפילות, צ).

כך שבמיוחד בימינו אנו, עלינו להיזהר ולהישמר, לשלוח את ילדינו למסגרת לימוד טהורה וקדושה, אשר אין מערבים שם לימודים של חכמות חיצוניות, ולא מחדירים שם ערכים זרים, ואין נכנעים לתכתיביהם של מבקשי רעתנו.

ומלבד ההשתדלות בזה, עלינו להתפלל הרבה שיהיו המלמדים עצמם כשרים והגונים, יראים ושלמים.

ואלו הם דברי רבינו בענין המלמדים:

"אין הדין נמתק ואין העולם מתקיים אלא על הבל פה של תינוקות של בית רבן, על כן צריך כל אחד לבקש ולחפש מאד אחר מלמד כשר והגון וירא שמים, ולבקש את השם יתברך מאד על זה, כדי שלא יקלקל המלמד את הבל פה הקדוש של התינוקות" (ליקוטי עצות, תלמוד תורה, לו). והנה, מדברי רבינו שכתב "שלא יקלקל המלמד את הבל פה הקדוש של התינוקות" מוכח שאם המלמד אינו הגון, אזי לא די שאינו מועיל לתלמידיו הרבים, אלא אף מקלקל אותם רח"ל. וכמו שאכן כתב ב'עצות המבוארות':

"כי מלמד שאין בו יראת שמים, מזיק לקדושת הילדים שלומד עמו! השם יתברך יצילנו ממלמדים שאינם מהוגנים, ויזמין לנו מלמדים כשרים ויראים" (עצות המבוארות, שם).

וכפי שאכן מתחנן על כך מוהרנ"ג בתפילתו: "עזרנו ברחמיך הרבים ותזמין לנו מלמדים טובים והגונים לבנינו שיהיו עוסקים במלאכתם באמונה, ללמוד הרבה עם בנינו בתכלית המועיל באמת. והיו כל המלמדי תינוקות אנשים כשרים וצדיקים, שלא יקלקלו חס ושלום את ההבל הקדוש של התינוקות של בית רבן, שהוא הבל פה שאין בו חטא" (ליקוטי תפילות, לא).

לקט ספרי"ם

פנינים מאירים וחיידושים מזהירים מלוקטים מספרי גדולי הצדיקים זי"ע מתוך רשימותיו של הגר"ם שכמעט שלישי"א אשר ציין ורשם לפניו לזיכרון.

פרישת עקב

מי ששמור באכילה בקדושה יכול לשמור כל המצוות

קדושת המאכלים כולל כל התורה, ושורש הסתת הנחש היה להכניס תאוה באכילה, ומי שהוא מוגדר באכילה שמאכלו בקדושה, ממיילא שומר כל המצוות שבתורה, שאין יצר הרע שולט אלא מתוך אכילה ושתיה כמו שנאמר (דברים יא, טו-טז) ואכלת ושבעת, השמרנו לכם. וכו', וכשמתקן שיהיה האכילה בקדושה אז ממיילא שומר כל המצוות וניצול מקטרוג יצר הרע.

אי אפשר להניע ליראת שמים אלא אם כן הקב"ה עמו

מה ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה (דברים י"ב) דייק הכתוב 'מעמך' ולא אמר 'ממך'. אבל לשון עמך משמע שגם הוא עמך. ואינו מבקש ממך לבד, כי כשאני לעצמי מה אני. ואי אפשר להגיע ליראת שמים אלא אם כן הקב"ה עמו, וכשהאדם יהיה עם השם יתברך אז יוכל ליראה. ורבותינו ז"ל (עין שבת לא, ב) למדו מזה דהעיקר היראה לבד. ואף דקרא מסיים עלה עוד ללכת בכל דרכיו לאהבה ולעבוד וגו', לשמור וגו', צריך לומר דכל זה נמשך ממיילא מהיראה. שכשלבבו ממולא מיראת ה' אזי ממיילא הלב מעצמו לא יניח לו לשקוט ולנוח וממיילא יבוא ללכת וגו'.

שם שד"י בתפילין

זהו צורת הקשר הנכון והביא עדויות מתלמידי החפץ חיים שכך נהג בעל המשנה ברורה לעשות בתפילין שלו, וכן נהגו הגור"ח והגר"י מברסק ז"ל. אמנם לעומתו בספר פרי אליעזר הוכיח במישור מפי ספרים וסופרים שמקדמת דנא היה נהוג לעשות ברוב הארצות כצורת 'קשר מרובע', וכפי המשמעות הפשוטה בבית יוסף, וספרו זכה להתערב בהסכמות נלהבות מהרבה גוונים הקשת. וגם זה נקרא דל"ת מחמת תנועת הרצועות היוצאות ממנו, או משום שהוא כמין ד' כפול זה כנגד זה.

צורת היו"ד בקשר של יד הוא כך; הקשר עצמה הוא גג היו"ד, והרצועה הקטנה היוצאת מהקשר הוא רגל היו"ד. ונפסק בשולחן ערוך (סי' כז ס"ב) שצריכים לזוהר שלא תזוז קשר היו"ד מהתפילין של יד, ולכן עושים הקשר צמוד אל הבית והרגל יוצא לצד חוץ (ע"י פס"ת אות ד). וכתב המשנה ברורה (סק"א) שצריך הקשר להיות מהודק אל הבית ממש, וכן נוהגים העולם. ושיטת האבני נזר (א"ח סי' יד) דדי בזה שנוגע בתורתא.

בנוסף לכך, נוהגים להוסיף משום חיבוב מצוה צורת שם שד"י גם בכריכות שעל כף היד, ויש בזה מנהגים שונים (ע"י קנה בושם ח"ב סי' כא מקור המנהג).

הלכה למשה מסיני שיהיה חקוק על התפילין שם שד"י, כפי שמובא בגמרא שבת (סב): "אמר אביי, שין של תפילין הלכה למשה מסיני. ואמר אביי, דל"ת של תפילין הלכה למשה מסיני. ואמר אביי, יו"ד של תפילין הלכה למשה מסיני." השי"ן חקוק על דופן הבית של ראש, הדל"ת נעשית בצורת הקשר של ראש, והיו"ד נעשית בצורת קשר תפילין של יד. וכתב הרבינו בחיי (כד הקמח ערך תפילין): "יש לכלל זה טעם נפלא וענין עצום עיקרי".

כותבים שתי שיניו; שין של ג' ראשים בימין, ושין של ארבע ראשים משמאל. וכתב בספר ברוך שאמר (ליקו"ה עמ' נז): "כאשר הראה הקב"ה למשה לכתוב השי"ן לא ידע האין, שהראה לו הקב"ה בד' אצבעותיו, והיה משה מסופק אם הראה לו הקב"ה החלל של האצבעות ויהיו ג' ראשים או באצבעות עצמן ויהיו ד' ראשים", ע"כ. וכן הביא הבית יוסף (שם) שהשי"ן של ג' ראשים הוא צורת שי"ן מכתב בולט, והשי"ן של ד' ראשים הוא צורת שי"ן חקוק מן האויר שבין ד' הראשים.

כידוע, נפוץ היום שני מנהגים איך לעשות צורת הדל"ת בקשר של ראש; בארץ ישראל נתפשט מאוד לעשות הקשר עצמו בצורת דל"ת, ובספר תפארת חיים יצא נחרץ

כיצד לבחור 'בתים מהודרים לתפילין' (ב)

שלב הריבוע

לאחר גמר יצירת הבתים מעביר ה'בית מאכע"ר את הבית למרבע, ותפקידו שלשה דברים: א. ריבוע הבית (=קציצה). ב. ריבוע מושב הבית (=התיטורא). ג. הכנת הבית לקראת ריבוע התפירות. שלב זה מעכב בכשרות התפילין ופוסל בדיעבד אם לא נעשה כראוי (משנ"ב ס"ק קעז).

ריבוע הבית

מרבעים את הבית שיהיה שווה במידת ארכו ורחבו בכל ארבע הדפנות מלמעלה למטה בכל משך גובהו, ושיהיה שלם בכל הזוויות ובד' קרנות. וכתב המשנה ברורה (ס"ק קעז) שכמעט מן הנמנע לעשות מרובע בתכלית הצמצום אבל כמה שאפשר לעשות בענין זה חייבים לעשות. וכיום משתמשים לצורך זה עם כלי מדידה עלקטור"י (קליבר) כדי לדייק כמה שאפשר. ואף שאין זה מחייב מעיקר הדין, יש בזה הידור.

צריכים לעשות את הריבוע לשמה ובעבודת יד. כיום עושים את הריבוע על ידי מכונה שנקרא 'כרסומת', והיא כעין מקדחה שמסתובבת, מניעים את הבית סביבה ובכך מתקלף שכבות מן העור החיצוני ומתיישר הבית כפי המידה הרצויה. ויש בזה ג' דרגות:

יש משתמשים עם ריבוע מכונה - שהמקדחה מסתובבת בכך עלקטור"י והמרבץ מניע את הבית בידו סביב המקדחה, ולרוב הפוסקים הוא בכלל 'עבודת יד' כיון שהריבוע נעשה על ידי שהמרבץ מניע את הבית בידו (מנח"ש ח"ב סי' ט). אבל הרבה מהדרים להשתמש עם ריבוע רגל - שהמקדחה אינה מופעלת על ידי עלקטור"י כלל רק מסתובבת באמצעות לחיצת הרגל על המכונה, ובתפילין שבהשגחת הבד"ץ מקפידים להסיר גם את לגלגל תנופה הקבוע במכונה שמסייע בסיבוב המערכת, מחשש שהמכונה תמשיך להסתובב מעצמה גם לאחר שהפסיק המרבץ לחוץ עליו. והגר"י געשטעטנר ז"ל (ש"ת להורות נתן ח"א סי' א) רצה לחדש שיש הידור נוסף של ריבוע יד - שהמקדחה תסתובב רק על ידי לחיצת יד ולא על ידי לחיצת רגל. ויש מהדרים גם בזה, והוא חידוש גדול.

ריבוע התיטורא

לאחר שמסיימים לרבע את הבית אפשר להתחיל לרבע את התיטורא באמצעות ה'כרסומת'. ובדרך כלל אם הבית מדויק בשיעור הריבוע גם התיטורא תהיה מדויקת, שריבוע התיטורא נעשית בתנאים לריבוע הבית. - הריבוע של התיטורא נעשה בג' צדדים שלמים ובצד של המעברתא עושים חתך בשני צדדי התיטורא כהיכר לסיום התיטורא והתחלת המעברתא (ש"ע סמ"ד ומשנ"ב ס"ק קעז) ושם יש להקפיד שיהא החיתוך בקו ישר, ושיהיו שני המגרעות מקבילות זה

גודל הבית

רוחב וגובה הבית

שיעור רוב התפילין המצויים כיום השל ראש' נע בין 50 מ"מ ל-60 מ"מ כולל התיטורא, והשל יד' נע בין 40 מ"מ ל-50 מ"מ כולל התיטורא. וזה מתאים לפסק האחרונים והמשנה ברורה (ס"ק קפט וביה"ל ד"ה אורך) שאורך ורוחב הבית כולל התיטורא לא יהיה פחות מאצבעיים על אצבעיים (40 מ"מ לשיעור רח"ו) ולא יותר מד' אצבעות על ד' אצבעות (80 מ"מ לשיעור רח"ו). פרט למנהג חב"ד שנהגו בתפילין יותר גדולים, שלשיטתם משערים בקציצה לבד לא כולל התיטורא. גם אלו שנוהגים להניח תפילין של רש"י ורבינו תם ביחד עושים תפילין קטנות כ-40 מ"מ כולל התיטורא כדי שיהיה להם מקום להניח שני הזוגות בבת אחת, אבל תפילין אלו צריכים זירות משנה בכשרותם.

לגבי גובה הבית נפסק בשולחן ערוך (סי' לב ס"ט ומא) שאין לו שיעור, ואין להקפיד גם אם הוא גדול יותר משיעור האורך והרוחב, שלא נאמר דין ריבוע בקומה. וכן נוהגים העולם (א"ח סי' כב) כתב דהיות שיש אומרים דלשיטת הרמב"ם מצוה מן המובחר שיהא גם מרובע בקומה, וכן מובא בכתבי האריז"ל (פ"ע"ח שעה"ת פ"ג), על כן אם אפשר לעשות כן ומסתדר עם גובה הפרשיות טוב לעשות כן.

כשמזמינים תפילין אצל הבתים מאכע"ר יש לשים לב להתאים את מידת התפילין עם מידת הבחור הבר מצוה. יש לבחור בית שכנסו כולו בתוך מקום הכשר להניח תפילין; השל יד' בין חצי הקיבורת לבשר התפוח שביד, והשל ראש' מתחילת צמיחת השערות עד חצי שיפוע הראש, שאם הוא גדול יותר מדי לא יוכל להניחו כדון (ביה"ל סמ"א ד"ה אין לו וביה"ל סי' כז ס"ט ד"ה ע"ד).

חללים רחבים וגדולים

הידור חשוב בתפילין שיהיו החללים בפנים רחבים באופן שיוכלו להכניס בהם את הפרשיות בריוח, שאם צריכים להדק את הפרשיות ולקפלים בחוזקה יכול לגרום לסדקים באותיות כשפותחים את זה לבדיקה נוספת (ביורים למעשה פ"ו). ויש לשים לב לזה בשעת יצירת הבתים בשעה שמלחצים עם פרע"ס על הבתים, שאז מכניסים בתוך החללים של הבתים 'מלבני מתכת' לצורך שמירת החלל, ובדרך כלל כפי הגודל של המתכת כך נקבע רוחב החלל, ולפעמים קורה שבשלב הסופי גם מתקטנים החללים במעט. כמו כן, כשמייצרים את החלל יש לברר אצל הסופר כמה הוא גובה הקלף של הפרשיות, ולחשב לפי זה גובה חלל הבית כדי שיתכנס כל הפרשה לתוך החלל, וכפי שכתב השל"ה (חולין פג) שצריכים לזוהר שיהא כל הפרשה בתוך חלל הבית ולא יצא ממנו מחוץ לחלל הבית.

ריבוע התפירה

הלכה למשה מסיני שלאחר שמכניסים את הפרשיות בתוך הבתים צריכים לסגור את חלל הבית, לכסותו עם התיטורא ולתפרו עם גידים, והתפירה צריכה להיות תפורה בצורה מרובעת (ש"ע ס"ט ומ"ט). וזהו גם כן תפקיד המרובע' להכין חורים מדויקים בצורה מרובעת כדי שיוכל בעתיד 'המכניס הפרשיות' לתפור שם עם הגידים.

החורים צריכים להיות בקו ישר מכל הכיוונים בלי שום סטייה כלל, שהרי מדובר בחוט דק שעובר מחור לחור ובסטייה קלה עלול לאבד את צורת הריבוע. ויש להקפיד לעשות נקבים בזוויות ריבוע התפירה כדי שיתקיים הריבוע בשעת התפירה. כמו כן יש לזוהר שלא לעשות נקבים גדולים מדי שלא ימשך החוט לכאן ולכאן, ויש למומחים מקדח דק המיועד לכך (ע"י משנ"ב ס"ק קעז).

רבי נתנאל סופר תפילינסקי ז"ל עשה 'חריצים במקום התפר' בתיטורא מלמעלה ומלמטה שזה מאפשר להבחין בקלות אם החורים מדויקים, וגם שעל ידי זה החוטים נכנסים לתוך החריץ ונשמרים היטב שאינם מתעקמים ונשארים תמיד בצורת ריבוע. ונתקבל חידוש זה אצל כל הגדולים בדורות האחרונים (מנח"ש שם ועוד). פרט אצל חסידי צאנז שאין נוהגים לעשות חריצים ממש ועושים רק סימן לבד על פי שיטת הדברי יציב (סי' כא אות ג) שהחריצים פוגמים בשלימות הריבוע.

כנגד זה בשוה, כי מצוי שם טעויות (תפילין למעשה פ"ח).

כשחותרים בצד המעברתא יש לשים לב שיש הבדל בבית של יד בין תפילין של איטר לתפילין רגל. שברוך כלל חותרים בתפילין של יד בזוית אחת יותר פנימה לעומק כדי שיהיה אפשר להכניס שם את היו"ד של הרצועה ולהצמידה אל הבית (משנ"ב סי' כז ס"ק יא), וברגל חותרים בצד ימין שיהא היו"ד כנגד הלב ואילו בתפילין של איטר חותרים בצד שמאל.

בשעת ריבוע התיטורא עבודת המרבע כוללת גם יישור גג התיטורא על ידי כרסום ב'כרסומת' וכתוצאה מזה מונמכת המשטח העליון של התיטורא. ומאחר שלכתחילה צריך חוד השי"ן שבדופן הבית להגיע עד גג התיטורא ממש (ש"ע סמ"א), אם המרבע יכרסם את כל המשטח יתרחק חוד השי"ן מהתיטורא, על כן אין המרבע מכרסם את חלק התיטורא שמתחת לשי"ן ומה שמתווסף מחלק התיטורא שלא כורסם נהפך להיות כחלק מחוד השי"ן. ויש שפרסמו שיש חשש 'חק תוכות' על חוד השי"ן שניתוסף, ועל כן הציעו לעשות את החוד של השי"ן באופן שונה, אבל כבר נדחו דבריהם (ביורים פ"ו).

המרבע ישתמש אך ורק עם הכרסומת, ולא ימלא פגימות וסדקים בדבק או אפילו בעור בהמה טחון (ש"ת שבת הלוי ח"ג סי' ב), ואם יש חללים או סדקים גדולים יחזיר את הבית ליצר, וביותר צריך לזוהר שלא יחדש נקבים חדשים על ידי הריבוע.

למעבד נשמתין חדתין

ר' אברהם לייב ב"ר פריץ (נכד מוהרנ"ת)

ר' אברהם לייב היה חתנו של רבי שכנא, בנו הגדול של מוהרנ"ת ז"ל.

הוא נשא את בת ר' שכנא בשנת תר"א (כמבואר בעלים לתרופה סי' ש"ב), ואחר חתונתו היה סמוך על שולחן חותנו.

והודעתם לכניך ולכניך בניך

מוהרנ"ת ז"ל היה רצונו עז להשפיע על ביתו אחריו לשמור את דרך ה' ושילכו בדרכי רבינו, אדמו"ר הנגמ"ח זי"ע, ולכן רצה שנכדו ר' אברהם לייב ישב אצלו בעיר ברסלב, כדי שיקבל ממנו תורה ועבודה. לכן מצאנו בשנת תר"ב שכתב מוהרנ"ת ז"ל למחותנו הנגיד ר' פריץ (אבי ר' אברהם לייב) ז"ל:

"ג' לך לך, תר"ב. כבר כתב לכם בנכם, הוא חתן בני שיחי' שנתעכב פה, מחמת שהבין רצונכם שנוטה יותר שיהיה פה, והעיקר מחמת המלמד, וגם בנכם ר' אברהם לייב שיחי' גם כן לא היה רצונו כלל ליסע מחמת זה, על כן הוכרח בני ר' שכנא להתרצות שישארו פה ... וגם כי באמת הוא טובה גדולה לפני בנו שיחי' פה בכל האופנים, ועל כן מהראוי שיוציא על זה כראוי, כדי שיחזיק אותו בתורה ועבודה, והשם יתברך ימלא לכם בכפלים, וידעתו כי מאליו יקיים כל הנ"ל, על כן אין להאריך יותר" (סי' שס"ו).

שמחת פדיון הבן

בשנת תר"ג נולד בן לר' אברהם לייב, ומוהרנ"ת ז"ל היה על ה"פדיון הבן", ודיבר שם חידושי תורה נפלאים, כנזכר בעלים לתרופה ז"ל:

"ב' וישלח תר"ג, אומאן ... ובערב בא פתאום מוכ"ז וכו' עם חתן בני ר' אברהם לייב שיחי' והביאו לי אגרת ועגלה לנסוע לטשעהרין, וסיפרו לי עוצם תשוקתם שם שאבוא, ממש עד כלות הנפש, והוכרחתי לנסוע לשם, כי ראיתי והבנתי כי מאת ה' היתה זאת היא נפלאות בעינינו, ובפרט שביום ו' עש"ק הבעל"ט יהיה פדיון הבן של ניני, הוא בנו של חתן בני ר' אברהם הנ"ל, הש"ת יעזרני להגיע לשם על יום ו' בבוקר, באופן שאזכה ברחמי להיות על שמחת פדיון הבן של ניני וכנדי שיחי' (סי' ת"ג)

"חידושים נפלאים המחייב ומשיבין כל הנפשות החפצים בהאמת"

עוד נזכר שם במכתב אחר: "דע בני חביבי כי השי"ת היה בעזרי ובאתי לפה קהלת טשעהרין ביום ו' עש"ק וישלח העבר, בבוקר קודם התפילה, ובאתי בטרחה ויגיעה עצומה ובישועת נפלאות ורחמים רבים מהשי"ת, כי הדרך היה מקולקל מאד מאד, והיה לנו כמה עיכובים בדרך, אך חסדי ה' לא תמנו בבית ובדרך, וזה עני קרא וה' שמע, שבאתי קודם התפילה כדי להיות על פדיון הבן, ות"ל קיימנו מצות פדיון הבן כראוי במועדו ובזמנו, ואח"כ קיבלנו ש"ק, ורוב שיהותינו ה' מענין פדיון הבן, שהוא מחובר אצלנו עם התורה כי מרחמם ניהגם (ליקו"מ ח"ב סי' ז') שמדבר מחנוכה, ודיברנו בה חידושים נפלאים המחייב ומשיבין כל הנפשות החפצים בהאמת, הרוצים להטות אוזן אל האמת להחיות ולהשיב נפשם לנצח, כי לא דבר ריק הוא מה שאדמו"ר ז"ל עושה עמנו עדיין, גדולים מעשי ה' מאד מאד עמקו מחשבותיו, כי דבריו חיים וקיימים נאמנים ונחמדים לעד ולעולמי עולמים" (סי' ת"ד)

מסתופף בצל רבינו

ואכן, ר' אברהם לייב הסתופף בצל רבינו הק', ובאחד השנים אנו מוצאים שנסע לציון רבינו בימי הספירה, כנזכר בעלים לתרופה:

"י"א ניסן תר"ד ... ואפשר יסע גם חתן בני ר' אברהם ליב שיחי', כי גם הוא רוצה להתממה באומאן איהו ימי הספירה קודם שבועות ... ושולום למחותני וכו' ולר' אברהם לייב נ"י עם כל יוצ"ח שיחי' (סי' תנ"ג).

לאחר שולחן שכזה שוב לא יכול היה מוהרנ"ת לעלות על יצועו. רבינו הצית את האש בתוך לבו הכוסף והמשתוקק, אין הוא יכול להעלות תנומה בעפעפיו... הוא קם בלב יוקד להשי"ת ויצא מחוץ לביתו, כך הלך ופסע עד קצה העיר, והגיע לשפת הנהר 'בוג' הזורם בקרבת העיר ברסלב, ועלה על הגבעה המשקיפה על פני הנהר, לבו הוצת כולו מהאש שיצאה מבית מדרשו של רבו החדש, והוא חפץ שאש קודש זו תוקד בו תמיד לא תכבה, כפי שהשתוקק מיום עמדו על דעתו להגיע להתעוררות עזה להשי"ת. בלב גואה ועובר על גדותיו החל לזעוק בקול לא לו:

"ריבונו של עולם! אין ברסלב ברענע א פייער! פייער מיר אריין דאס פייער אין הארצן אריין!!! (=ברסלב יוקדת אש! הבקע נא אש זו בלבי פנימה!!!)..."

לימים יעתיק מוהרנ"ת את דברי רבינו בספרו הקדוש 'ליקוטי מוהר"ן' (תורה לו): "ויכול הצדיק להוריש בתורתו שמחדש נשמתין חדתין, לכל אחד מאנשי מקורביו המקושרים בתורתו, כמובא בהזמר למעבד נשמתין חדתין".

וביאור הדבר מוזכר במדרש (בראשית רבה פרשה פד) על הפסוק: "ואת הנפש אשר עשו בחרן" (בראשית יב ה), שהלשון "עשו" תמוהה, והרי אין בכח בני האדם "לעשות" נפשות ולברוא נשמות?

ומיישב המדרש שאברהם אבינו ושרה אמנו הכניסו בני אדם תחת כנפי השכינה, כלומר, אברהם שהיה צדיק הדור הכניס בכוחו הקדושה הארה רוחנית בנשמתם של בני דורו, עד שאפילו גוי גמור הרגיש שעתה קיבל נשמה חדשה וטהורה ונעשה ליהודי עבד ה'.

זהו כוחו של הצדיק, להשפיע נשמה והארה חדשה לבני אדם, לשנות ולחדש את רוחם, להציתה בלהבת אש וכיסופין להתקרב אל השי"ת ולעבדו בכל לבבם ונפשם ומאודם.

ליומא דהילולא של הר"ק רבי נפתלי הערץ ב"ר יהודה וויינבערג מענימירוב זי"ע, תלמיד רבינו ז"ל.

נולד בשנת תק"מ, ונסתלק ביום י"ט לחודש מנחם אב שנת תר"כ מנוחתו כבוד בעיר אומן יצ"ו

את הידיעה הזאת אנו חייבים לדעת עם לבבנו, וכך לגשת לכל סוג של צרה, יסורים, הסתרה, וריחוק ח"ו: לזכור שה' אתנו עמנו ואצלנו, כואב את כאבנו וסובל את סבלנו יחד אתנו. בבואנו לפייס ולהתפייס עמו יתברך, לא נישג כזרים אשר חומה של כעס וניכור מפרידים ביניהם, אלא מתוך הבנה שאין עוד רחמן שיכאב את כאבנו כמוהו יתברך. אנו נישגים ללב עליון שכביכול מתיישר קשות על הריחוק שנוצר בינינו והוא מחכה בכלות הנפש להתקרבותנו, והיא שתנחם ותחזק אותנו שבוודאי לא יטוש אותנו בכל מציאות שהיא, כי אהבתו העצומה מקיפה אותנו בלי גבול, ויעשה הכל למען שמו המשותף בשמנו (רש"י יהושע טו).

יום שישי ערב שבת קודש לסדר נצבים, כ"ז אלול תקס"ב, בעיר ברסלב.

לראשונה מתכוננים בסילודין שני אברכים מבקשי ה' - רבי נתן ורבי נפתלי - לעשות את השבת הקריבה במחיצת קדשו של הרבי החדש, שזה עתה התוודעו לדרכיו. עתה נכנסים המה לקבל שלום, וליבם שוקק להתבשם מאמריו.

והנה נשמע קולו של הרבי, בדברים שיחקקו בליבם לנצח: "אני אוליך אתכם בדרך חדשה שאף אחד עוד לא צעד בה. זו דרך ישנה מאד, אולם חדשה לגמרי!"...

השמש שקעה ואויר טהור של ליל שבת מילא את חללה של העיר ברסלב. שני האברכים צופים בשקיקה על עריכת השולחן הטהור של הרבי הקדוש.

מנהגו של רבינו בליל שבת קודש, היה לקדש תחילה, ליטול ידיים, לברך על הפת ולאכול מעט ממנו, ואז היה שר את הזמר "אזמר בשבחיו", כאשר הרבי פותח ושר את המילים הראשונות של כל 'בית' בזמר, והחסידים עונים לעומתו את הסוף של כל קטע וקטע.

רבי נתן ורבי נפתלי עומדים ומצפים ומייחלים לשמוע את קולו של רבינו שיפתח בניגון הזמירות.

כאשר החל רבינו לזמר את הניגון הנפלא 'אזמר בשבחיו', הרגישו שני הריעים כי נפשם הולכת וכלה... רבי נפתלי שהיה בעל חוש נגינה, חש כי לא יוכל לעמוד יתו... עוד מעט ונשמתו תפרח מרגוע נועם ומתיקות. הוא הוציא מטפחת מכיסו והידק וקשר את ראשו הלוהט, למען לא יבקע מנועם העליון שכמעט לא יכל לעמוד בו...

"נזמין לה השתא בפתורא חדתא" - - - [נזמין את השכינה הקדושה לקראת שולחן חדש].

רבינו יושב כשפניו "מאירים כשמש וכירח" - כתיאורו של מוהרנ"ת, ומזמר, וכל הציבור מגן אחריו: רבינו חוזר על התיבות הללו "נזמין לה השתא בפתורא חדתא" כמה וכמה פעמים...

האברכים החדשים הבינו היטב שרבינו מכין לאותה שיחה נפלאה ששח עמם באותו יום שישי אחר הצהרים, שיוליך אותם בדרך חדשה, כלומר "בפתורא חדתא" - שולחן חדש... ורבי נתן ור' נפתלי השיבו לעומתו בקול רם ובדבקות עצומה: "ובמנרתא טבתא דנהרא על ראשין" - - - [איר על ראשינו אור טוב ושפיר...]

המשך מעמוד א'

ולא רק בצרה גשמית כך, אלא גם ובעיקר כאשר אחד מבניו היקרים נופל חלילה לבאר שחת; אין כאב גדול יותר למעלה מזה, הוא יתברך סובל מכך כביכול מרורות,

"כי כשאחד מישראל נופל וניזק ח"ו בגשמיות או ברוחניות, אזי כביכול יש צער להשכינה כידוע" (ליקוטי הלכות. מעקה ב). וכמו שרבינו הקדוש אומר: "כשאדם מתבודד ומפרש שיחתו וצערו לפני השם יתברך, ומתוודה ומתחרט על גודל הפגמים שעשה, אזי גם השכינה כנגדו מפרשת לפניו שיחתה וצערָה ומנחמת אותו. כי כל פגם ופגם שפגם בנשמתו, פגם אצלה גם כן כביכול. והיא מנחמת אותו, שתבקש תחבולות לתקן כל הפגמים" (ליקוטי מוהר"ן ח"א, רנט).

<p>ברכת מול טוב</p> <p>להר"ר א"ל יהודה ווהרשי"ר ה"ו ולאבו</p> <p>הרה"ח ר' יעקב יהושע ורשהיימר שליט"א</p> <p>להלג הולדת הבן הנבי</p> <p>יה"ר שיוכה לגרלו לתורה לחופה ולמעש"ט ולרוב נחת דקדושה</p>	<p>ברכת מול טוב</p> <p>להר"ר יהודה שטרנפלד ה"ו</p> <p>להלג הולדת הבן</p> <p>יה"ר שיוכה לגרלו לתורה לחופה ולמעש"ט ולרוב נחת דקדושה</p>	<p>ברכת מול טוב</p> <p>להר"ח ר' ישראל אהרן פישמן שליט"א</p> <p>להלג נישוא בני הר"ר ששעון שור ה"ו עב"ג בת</p> <p>הרה"ח ר' פנחס שלום ראמבערג שליט"א</p> <p>יה"ר שיוכו לבנות בית נאמן בישראל בדרך רביה"ק זיע"א</p>	<p>ברכת מול טוב</p> <p>להר"ח ר' אברהם שמואל קותבלש שליט"א</p> <p>להלג אירוס בני הבה"ח חיים נ"ו עב"ג בשענ"ט</p> <p>יה"ר שיוכו לבנות בית נאמן בישראל בדרך רביה"ק זיע"א</p>
---	--	--	---